

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет документальних комунікацій та менеджменту
Кафедра документальних комунікацій і бібліотечної справи

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДОКУМЕНТАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ
СИСТЕМ У СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-
КОМУНІКАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Рівне, 10 лютого 2016 р.)

Рівне — 2016

Рекомендовано до опублікування кафедрою документальних
комунікацій і бібліотечної справи РДГУ
(протокол № 2 від 28 лютого 2016 р.)

Редакційна колегія: Г. В. Сілкова, Ж. В. Бабенко, М. С. Костенко,
Р. М. Крет

Загальна редакція М. С. Костенко
Науковий консультант Г. М. Швецова-Водка

УДК 002+01+02

П 78

Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 10 лют. 2016 р.) / ред. кол.: Г. В. Сілкова, Ж. В. Бабенко, М. С. Костенко, Р. М. Крет ; за заг. ред. М. С. Костенко ; наук. консультант Г. М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, каф. докум. комунікацій і бібл. справи. — Рівне : РДГУ, 2016. — 200 с.

Видання містить тези доповідей та повідомлення, подані на Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Проблеми розвитку документально-інформаційних систем у сучасному інформаційно-комунікаційному середовищі», організовану кафедрою документальних комунікацій і бібліотечної справи Рівненського державного гуманітарного університету. Матеріали збірника охоплюють широке коло проблем інформаційної сфери і суміжних галузей наукових знань.

Призначене для фахівців у сфері інформаційної діяльності.

Опубліковані матеріали відбивають точку зору авторів, яка не завжди збігається з думкою редакційної колегії. Відповідальність за наведені в публікаціях дані і точність цитувань несуть автори.

© Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра документальних комунікацій і бібліотечної справи, 2016

© Редакційна колегія збірника (укладання), 2016

© Автори статей, 2016

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

XXI століття ознаменувалося прямуванням світового співтовариства до відкритого інформаційного простору. Цей процес супроводжується значними змінами в усіх сферах людської діяльності, бібліотечна — не виняток. Так, інформатизація, як визначальна умова переходу до інформаційного суспільства, не лише надає додаткові можливості бібліотечним установам, а й суттєво трансформує традиційну організаційну структуру бібліотеки й уявлення про саму сутність бібліотеки.

За історію свого існування змінювалось суспільне призначення бібліотек: від сховища суспільно корисних текстів та забезпечення ними еліти, до забезпечення доступності зосереджених у бібліотеці скарбів усьому населенню через систему публічних бібліотек [1]. Відповідно з цим, зі змінами у функціях бібліотек змінювалась також їх організаційна структура.

Необхідно зазначити, що формування організаційної структури бібліотеки є процесом виявлення і групування споріднених і функціонально пов'язаних між собою видів праці, розподіл їх за відповідними структурними підрозділами. Найбільше поширення в практиці роботи масових бібліотек отримала функціонально-технологічна структура. Її основу складають три головних цикли бібліотечної праці: комплектування фондів, організація обслуговування читачів і бібліографічна діяльність. Персонал бібліотеки, об'єднується за цими напрямками роботи у відділи. У великих бібліотеках поєднується декілька видів функціональних структур [2].

Відомий науковець А. Чандлер наголошував, що структура організації визначається її стратегією, а в разі, якщо структура не узгоджується зі стратегією, то підприємство діє неефективно. Тобто, якщо структура бібліотеки не відповідає визначеним векторам розвитку, то діяльність бібліотеки не принесе очікуваних результатів [3].

Функцією сучасної бібліотеки є забезпечення всім членам суспільства доступу до зафіксованих знань, встановлення комунікацій із зовнішнім світом. Це зумовлено суттєвим посиленням значення знань і можливістю їх мобільного поширення в інтерактивному режимі. Публічні бібліотеки, не залишаючись у стороні змінюють свою сталу організаційну структуру, щоб мати змогу реалізувати нові напрями діяльності [1].

Логічним кроком на цьому шляху є утворення нових структурних підрозділів, на кшталт відділів автоматизації. За даними Української бібліотечної асоціації в кожній

області України мінімум одна обласна бібліотека має такий відділ: із 72 обласних бібліотек (ОУНБ, ОДБ, ОЮБ) мають 34 бібліотеки (47%). Загальна кількість відділів автоматизації в книгозбірнях України — 84 (0,5 % від усіх публічних бібліотек України) [4, с. 84].

За результатами дослідження сайтів обласних бібліотек (ОУНБ, ОДБ, ОЮБ), 11,5 % з них мають у своїй структурі відділ маркетингу, а 7,6 % — відділ реклами. В свою чергу структурні підрозділи, які займаються соціокультурною діяльністю, мають 17,3 % обласних бібліотек. Необхідно відмітити, що у Рівненській ОУНБ працює Інтернет-центр для слабоворих та незрячих людей.

Разом із утворенням нових структурних підрозділів, з урахуванням потреб сучасної бібліотеки, повинні вводитися нові штатні посади, що необхідні в умовах інформатизації бібліотечної діяльності. Наприклад, системний адміністратор, веб-дизайнер, контент-менеджер. За даними опитування кількість бібліотек, що мають у штаті посади пов'язані з інформаційними технологіями — 340 (з числа всіх публічних бібліотек України), що становить 2%. За цими показниками лідирує Миколаївська область та м. Київ — 10%, а найменші показники у Львівській, Харківській і Одеській областях — менше 0,4% [4, с. 85]. На основі дослідження сайтів обласних бібліотек (ОУНБ, ОДБ, ОЮБ) слід додати, що в Харківській обласній юнацькій бібліотеці є штатні посади соціолога, психолога та юрисконсульта, а у Львівській обласній бібліотеці для дітей консультацію психолога можна отримати як у самій бібліотеці, так і через її веб-сайт.

На основі статистичних даних видно, що показники публічних бібліотек України не відповідають тим вимогам, які до них висуває інформаційне суспільство, бо організаційна структура бібліотеки повинна бути орієнтована на стратегію розвитку цієї бібліотеки. Перегляд сталої організаційної структури та введення сучасних штатних посад значно пришвидшить темпи інформатизації публічних бібліотек України, підвищить ефективність роботи, а також приверне увагу молодих спеціалістів при пошуку роботи.

Список використаної літератури

1. *Матвійчук О. Є. Бібліотека як соціокультурний інститут: освітньо-виховна місія [Електронний ресурс] / О. Є. Матвійчук // Вісн. Нац. авіац. ун-ту. Серія : Філософія. Культурологія. — 2010. — № 2. — С. 155—160. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2010_2_34(дата звернення: 08.02.16). — Назва з екрана.*

2. *Карташов Н. С. Общее библиотековедение : учебник / Н. С. Карташов, В. В. Скворцов : В 2 ч. Ч. 2. Карташов Н. С. Общая теория библиотечного дела / Н. С. Карташов. — Москва : Изд-во Моск. гос. ун-та культуры, 1997. — 256 с.*
3. *Chandler A. Strategy and Structure /A. Chandler. — Boston, 1961.*
4. *Публічні бібліотеки як місце доступу громадян до інформаційних технологій та Інтернету : матеріали дослідження / В. С. Пащикова, І. О. Шевченко, Я. О. Хімич ; Укр.бібл. асоц. — Київ : Міленіум, 2008. — 122 с.*

УДК [017.11:908]:004

Г. Г. Біловус

КРАЄЗНАВЧИЙ ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АПАРАТ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФАХОВОЇ ПЕРІОДИКИ 2000—2014 рр.)

Система бібліографічного інформування й обслуговування з краєзнавства, яка створювалась упродовж багатьох десятиліть, не втратила своєї актуальності й досі. Активне запровадження новітніх інформаційних технологій, які роблять краєзнавчу діяльність бібліотеки доступнішою, вимагають розробки нових форм, методів і підходів до організації краєзнавчої діяльності бібліотек, важливим напрямом якої є «формування та використання краєзнавчого довідково-бібліографічного апарату (КДБА)» [1, с. 258], що акумулює інформацію про документи, пов'язані з краєм за своїм змістом, походженням та авторською належністю. Зазначене питання висвітлюється в низці наукових досліджень, зафіксованих упродовж останніх п'ятнадцяти років на сторінках фахових періодичних і продовжуваних видань, як-от: «Бібліотечна планета», «Вісник Книжкової палати», «Наукові праці Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство» та «Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського».

Загальновідомо, що від якості КДБА залежить повнота розкриття складу та змісту краєзнавчого фонду у різноманітних аспектах. Зважаючи на сучасні вимоги щодо методики ведення КДБА, І. Мілясевич звернула увагу на проблему ведення зведеного краєзнавчого каталогу (ЗвКК) та зведеного каталогу місцевих видань. У статті дослідниці «Зведений краєзнавчий каталог обласних універсальних наукових бібліотек: проблемні питання методики ведення» [2] розглядається специфіка складу КДБА ОУНБ України, необхідність удосконалення цієї частини довідково-бібліографічного апарату. Науковець констатує, що відсутність єдиних підходів до